

Література:

1. Пилипчук В.Г., Доронін І.М. Право національної безпеки та військовоє право: теоретичні та прикладні засади становлення і розвитку в Україні. Інформація і право. 2018. № 2. С. 67.
2. Богущкий П.П. Концептуальні засади права національної безпеки України. Монографія. Одеса: Фенікс, 2020. С. 70-95.
3. Национальная безопасность и практика Европейского Суда по правам человека. Отчет Отдела по проведению исследований. Страсбург, Совет Европы/Европейский Суд по правам человека. 2013. 60 с.
4. Агамбен Дж. Ното сасерг. Чрезвычайное положение. Москва: Изд-во «Европа», 2011. 148 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-8>

ФЕМІНІСТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Кальваровська Богдана Михайлівна

студентка I курсу факультету морського права

*Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Історичне та постійне виключення жінок із сфери захисту закону та вивчення права завдало шкоди жінкам і обмежило як розуміння права, так і його етичний компас. Тому, тема феміністичної філософії права є дуже важливою для вивчення. Вона покликана дати світоглядне розуміння феміністичної правової теорії, її сенсу та призначення, обґрунтувати глибинні соціальні, духовні, етичні передумови, під кутом зору людського буття.

Феміністична правова теорія була безпосередньо створена для визнання та боротьби з правовою системою, створеною в першу чергу чоловічими намірами, часто забуваючи важливі компоненти та досвід, з яким стикаються жінки. Також, важливою ціллю створення є – трансформувати правила та принципи, що регулюють певні галузі права – щоб вони краще реагували на потреби жінок і краще відображали їхні погляди.

З цією метою феміністична філософія права застосовує ідеї феміністської епістемології, реляційної метафізики та прогресивної соціальної онтології, феміністської політичної теорії та інших розробок у феміністичній філософії, щоб зрозуміти, як правові інституції забезпечують виконання домінуючих гендерних і маскуліністських норм. Сучасна феміністична філософія права також спирається на різноманітні наукові точки зору, такі як міжнародна теорія прав людини [1].

Сприяння свободі та рівності для жінок відображає глибоку зміну базових уявлень про природу жінки та її належне місце у світі: перехід від нерівності до рівності статей, а також перегляд того, що вимагає сама рівність. Враховуючи масштаби та деталі цієї зміни, феміністська правова теорія розвивається на багатьох рівнях.

У філософії права, як і у феміністичній теорії в цілому, методи та підходи значно різняться. Крім того, феміністська правова теорія розвивалася з часом, де такі проблеми, як рівність, свобода, домінування та відмінності, а також різноманітність та глобалізація переважали у різних точках [1].

Центральне завдання феміністської філософії права – сформулювати, чого вимагає рівність на тлі патріархату; Проте феміністки підходять до цього питання по-різному.

Теорія рівного ставлення (також відома як теорія подібності, або ліберальний фемінізм) вбачає причину гендерної нерівності в тому, що законодавство й інші державні інститути по-різному інтерпретують жінок та чоловіків, створюючи для них різні закони. Коли існували закони, що забороняли жінкам здобувати професійну освіту, тоді жінки не могли вільно конкурувати з чоловіками на ринку праці, а це призводило до нерівності. Однакові закони, стверджує теорія рівного ставлення, могли б забезпечити рівність усіх людей, незалежно від статі [2].

Сьогодні теорія рівного ставлення є підвалиною діяльності широкого кола сучасних громадських організацій та рухів, які поділяють ідею, що люди різної статі, гендерної чи сексуальної ідентичності, етнічності чи раси повинні бути рівними перед законом, володіти однаковими правами; закон не повинен розрізняти громадян за якоюсь з ознак. Якщо закон дискримінує, утискає певну групу людей, його потрібно реформувати [2].

Інший підхід називають теорією різності, або ще культурним фемінізмом чи теорією особливого ставлення. Ця теорія опонувала стратегії рівного ставлення і критикувала її за андроцентризм, адже теорія рівного ставлення намагалась, перш за все, надати жінкам ті права, що вже були в чоловіків. Стратегія різності вважає, що гендерно нейтральні закони не здатні зарадити ситуації. Жінки сутнісно різняться від чоловіків, у жінок інший досвід, інші життєві покликання й завдання – вважає стратегія різності. Культурний фемінізм великою мірою спирався на есенціалістичне розуміння жінок як сутнісно інших, відмінних від чоловіків за психологічними і емоційними характеристиками. З позицій цього підходу, значну різницю досвіду та природи жінок належить взяти до уваги на рівні законодавчих рішень. Теорія різності теж має певний вплив на формування державних тендерних політик. Сучасні практики гендерного квотування, тобто створення сприятливих умов для жінок під час виборів у найвищі органи влади, у багатьох аспектах виходять із позицій теорії різності [2].

Теорія домінування (ще її називають радикальним фемінізмом) сформувалася наприкінці 1960-х років. Її прибічниці вважали, що обидві сторони полеміки про рівне чи різне трактування жінок і чоловіків розглядають чоловіка як норму, як людину загалом, до якої жінка або подібна, або від якої відмінна. З позицій радикального фемінізму, система, що продукує нерівності, не може бути зведена до одного лиш рівня – дискримінативного законодавства, вона функціонує на всіх рівнях соціального життя – від центральних інститутів влади до приватних сфер домашнього простору та власного тіла. Теорія домінування вважала, що попередні теорії, зосереджуючись на нормативно-правовій базі, недооцінювали всюдисущість інститутів встановлення тендерної влади. На відміну від попередніх теорій, прибічниці теорії домінування ставили ціллю боротьбу не за владу, а за подолання системи, що продукує нерівності. Вони вважали, що реформ законодавства і збільшення можливостей для жінок недостатньо, аби побудувати світ, у якому немає гендерних нерівностей. Оскільки нерівність створюється на всіх рівнях соціального життя, то зміни також повинні бути всеохопними, торкатися всіх соціальних інститутів, приватного і публічного життя [2].

Усі три розглянуті феміністичні політичні теорії дали основу думці, що феміністська філософія права – це спроба вивчити та переформулювати правову доктрину, щоб подолати вкорінену упередженість і примусову нерівність минулого, оскільки вона структурує людські концепції та інститути для майбутнього.

Література:

1. Feminist Philosophy of Law, (2009) URL: <https://plato.stanford.edu/entries/feminism-law/>
2. Маєрчик М., Феміністична політична теорія як основа тендерної політики. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15671/Maierchik_%20Feministychna_politychna_teoriiia_yak_osnova.pdf?sequence=1&isAllowed=y